

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۹
مبحث اول: قواعد عمومی قراردادها.....	۲۱
۱. مقدمه.....	۲۱
۲. اصول کلی قواعد عمومی قراردادها.....	۲۱
فصل اول: کلیات و مفاهیم.....	۲۲
گفتار اول: تعریف عقد در لغت.....	۲۲
گفتار دوم: تعریف عقد در اصطلاح.....	۲۲
فصل دوم: تعهدات (التزام).....	۲۴
گفتار اول: رابطه عقد با التزام (عهد).....	۲۴
گفتار دوم: ارکان التزام.....	۲۵
گفتار سوم: مصادر التزام.....	۲۵
گفتار چهارم: نقش اعمال و وقایع حقوقی در ایجاد تعهد.....	۲۷
فصل سوم: تکوین عقد.....	۲۷
گفتار اول: رکن عقد.....	۲۷
گفتار دوم: عناصر عقد.....	۲۸
۳. صیغه عقد.....	۳۰
۴. غرر در صیغه عقد.....	۳۲
۵. اسالیب صیغه.....	۳۳
۶. لفظ.....	۳۳
۷. نوع فعل در صیغه.....	۳۴
۸. اشتراط عربیت در صیغه.....	۳۵
فصل چهارم: معاطاه.....	۳۶
۹. معاطاه.....	۳۶
گفتار اول: ادله مانعین.....	۳۶

۶ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

گفتار دوم: ادله مجوزین	۳۸
۱۰. جمع‌بندی اقوال علما در مورد معاطاه	۳۸
۱۱. نکاح با معاطاه	۳۹
فصل پنجم: اسناد	۴۰
گفتار اول: کتابت	۴۰
گفتار دوم: اقسام سند	۴۰
فصل ششم: طرفین عقد	۴۰
گفتار اول: اقسام اهلیت	۴۱
گفتار دوم: ادوار اهلیت	۴۲
۱۲. بحث حقوقی	۴۳
۱۳. ضمانت اجرای حجر صغیر	۴۴
۱۴. بحث حقوقی	۴۵
۱۵. حدود حجر سفیه	۴۷
فصل هفتم: عوارض اهلیت	۴۸
۱۶. عوارض اهلیت	۴۸
۱۷. بحث حقوقی (سفه)	۵۱
۱۸. بحث حقوقی (اکراه)	۵۳
۱۹. اضطرار	۵۳
۲۰. شرایط حجر	۵۵
۲۱. آثار حجر	۵۶
۲۲. بحث حقوقی	۵۶
فصل هشتم: عیوب رضا	۵۸
۲۳. اشتباه و اقسام آن	۵۹
۲۴. اشتباه در حقوق موضوعه ایران	۶۱
۲۵. اثر حقوقی اشتباه	۶۱
۲۶. عنصر اراده و رضا در عقد	۶۲
الف: تحقق اعمال حقوقی	۶۲

فهرست مطالب □ ۷

ب: اراده باطنی و ظاهری	۶۳
ج: تخلف اراده ظاهری از اراده باطنی	۶۴
د: اعلام اراده و صراحت آن	۶۵
ح: تخلف اراده باطنی از اراده ظاهری از دیدگاه فقهی	۶۵
فصل نهم: شروط ضمن عقد	۷۰
گفتار اوّل: مفهوم شرط	۷۰
۲۷. نسبت عقد به شرط	۷۰
۲۸. رابطه عقد و شرط	۷۱
۲۹. فایده شرایط ضمن عقد	۷۱
۳۰. شروط ضمنی	۷۲
گفتار دوّم: اقسام شروط	۷۲
گفتار سوّم: انواع شرط	۷۵
۳۱. شرط فعل	۷۵
۳۲. شرط صفت	۷۵
۳۳. شرط نتیجه	۷۶
گفتار چهارم: اصل آزادی قراردادی از دیدگاه فقهی	۷۷
۳۴. ادله قائلین به اصالة المنع در عقود و شروط	۷۷
۳۵. ادله قائلین به اصالة الجواز در عقود و شروط	۷۸
۳۶. نظر جعفریه در خصوص شروط	۷۹
فصل دهم: انتهای قرارداد	۸۱
۳۷. اثر انتها قرارداد	۸۴
۳۸. اقاله (تفاسخ)	۸۵
۳۹. قلمرو اقاله	۸۵
۴۰. شرایط اقاله	۸۵
فصل یازدهم: خیارات: (انتهای عقد در اثر خیار یا انحلال ارادی)	۸۷
۴۱. ماهیت خیار	۸۸
۴۲. نحوه اجرای خیار	۸۹

۸ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

۸۹	۴۳. آثار اعمال خیار .....
۹۳	مبحث دوّم: بیع .....
۹۳	فصل اول: کلیات و مفاهیم .....
۹۳	معنای لغوی بیع .....
۱۰۰	فصل دوّم: عناصر عقد بیع .....
۱۰۰	فصل سوّم: آثار بیع .....
۱۰۰	الف: ملکیت مبیع و ثمن به مجرد بیع .....
۱۰۰	ب: ضامن درک شدن .....
۱۰۱	ج: تسلیم مبیع .....
۱۰۱	گفتار اوّل: موعد تسلیم .....
۱۰۲	گفتار دوّم: محل تسلیم و هزینه آن .....
۱۰۴	گفتار سوم: روشهای قبض .....
۱۰۵	گفتار چهارم: خیارات مخصوص بیع .....
۱۰۹	فصل چهارم: بیع های خاص .....
۱۱۰	فصل پنجم: بیع های باطل .....
۱۱۰	الف: بیع شیر در پستان قبل از دوشیدن و پشم حیوان قبل از چیدن .....
۱۱۰	ب: فروش میوه قبل از مشخص شدن صلاحیت آن (بدو صلاح) .....
۱۱۱	ملاکهای بدو صلاح (ظهور صلاحیت میوه) .....
۱۱۲	ج: بیع منابذه یا ملامسه یا حصاه .....
۱۱۳	د: بیع با صیغه مردد .....
۱۱۴	ه: بیع عربون .....
۱۱۵	و: بیع دین به دین .....
۱۱۵	ز: بیع مبیع قبل از قبض .....
۱۱۶	فصل ششم: بحث فقهی پیرامون انواع بیع باطل .....
۱۱۶	الف: بیع معدوم .....
۱۱۷	ب: بیع دین به دین .....

فهرست مطالب □ ۹

ج: بیع غرر	۱۱۸
د: بیمه	۱۲۰
ه: بیع نجس و منتجس	۱۲۲
و: بیع عربون	۱۲۳
فصل هفتم: بیع های حرام غیر باطل	۱۲۴
الف: بیع مصراه	۱۲۴
ب: نجش	۱۲۵
ج: تلقی الركبان	۱۲۶
د: احتکار	۱۲۷
ه: ورود در خرید و فروش برادر مسلم: (البيع على بيع اخيه او السوم على سومه)	۱۳۱
و: معامله با کسی که تمام مالش حرام است	۱۳۲
فصل هشتم: سایر اقسام بیع	۱۳۳
گفتار اول: بیع سلم	۱۳۳
گفتار دوم: عقد استصناع	۱۳۵
گفتار سوم: عقد صرف	۱۳۶
گفتار چهارم: فروش تخمینی (جزاف)	۱۳۷
دلیل مشروعیت	۱۳۷
فصل نهم: ربا و احکام آن	۱۳۸
گفتار اول: ربا	۱۳۸
گفتار دوم: علت تحریم ربا از دیدگاه مذاهب	۱۴۰
فصل دهم: بیع وقف	۱۴۵
گفتار اول: فقه جعفری	۱۴۵
جمع بندی اقوال جعفریه	۱۴۸
گفتار دوم: بیع وقف از دیدگاه مذاهب دیگر	۱۵۲
مذهب حنفی	۱۵۲
مذهب مالکی	۱۵۳
مذهب شافعیه	۱۵۳

۱۰ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

- مذهب حنبلی ۱۵۳
- فرع: آداب بیع ۱۵۵
- مبحث سوم: قرض ۱۵۷
- فصل اول: کلیات و مفاهیم ۱۵۷
۱. معنای لغوی و اصطلاحی قرض ۱۵۷
۲. قرض از دیدگاه فقه جعفری ۱۵۷
۳. بحث حقوقی ۱۵۸
۴. اوصاف عقد قرض ۱۵۹
۵. عقد قرض از دیدگاه سایر مذاهب ۱۵۹
۶. مشروعیت قرض در فقه جعفری ۱۶۰
۷. مشروعیت قرض از دیدگاه سایر مذاهب ۱۶۱
۸. طرفین و صیغه عقد قرض ۱۶۲
۹. نقش اجل در قرض از دیدگاه مذاهب ۱۶۲
۱۰. نقش اجل در قرض از دیدگاه فقه جعفری ۱۶۳
- فصل دوم: موضوع قرض ۱۷۱
۱۱. موضوع قرض ۱۷۱
۱۲. آیا از دیدگاه مذاهب قرض ویژه اموال منلی است؟ ۱۷۱
۱۳. دیدگاه فقه جعفری ۱۷۲
۱۴. بحث حقوقی ۱۷۶
- فصل سوم: عینی یا تملیکی بودن عقد قرض ۱۷۷
۱۵. آیا قرض از عقود عینی است یا تملیکی؟ ۱۷۷
۱۶. دیدگاه مذاهب ۱۷۷
۱۷. فقه جعفری ۱۷۸
۱۸. بحث حقوقی ۱۷۹
۱۹. زمان رد بدل قرض (موعد تادیه) ۱۸۰
۲۰. شرط منفعت در قرض از دیدگاه مذاهب ۱۸۰

فهرست مطالب □ ۱۱

۱۸۲.....	۲۱. شرط منفعت در قرض از دیدگاه فقه جعفری
۱۸۳.....	۲۲. نقد و نظر
۱۸۴.....	۲۳. بحث حقوقی
۱۸۷.....	مبحث چهارم: اجاره
۱۸۷.....	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۱۸۷.....	۱. عقد اجاره از دیدگاه مذاهب
۱۸۷.....	مشروعیت اجاره، رکن آن و معنای آن
۱۸۷.....	۲. نقد و نظر
۱۸۸.....	۳. مشروعیت اجاره از دیدگاه مذاهب
۱۸۸.....	۴. رکن اجاره
۱۸۹.....	۵. آیا اجاره اختصاص به منافع دارد؟
۱۸۹.....	۶. تعریف اجاره در فقه جعفری
۱۸۹.....	۷. تعریف حقوقی اجاره
۱۹۰.....	فصل دوم: شرایط اجاره
۱۹۰.....	۸. شرایط مورد اجاره از دیدگاه فقه جعفری
۱۹۱.....	۹. شرایط صحت اجاره
۱۹۱.....	الف: شرط عاقد
۱۹۱.....	ب: شرط معقود علیه
۱۹۲.....	آیا در اجاره اشخاص تعیین مدت و عمل با هم شرط است؟
۱۹۴.....	ج: محل عقد قابل استیفاء باشد
۱۹۴.....	د: منفعت محل عقد شرعا مباح باشد
۱۹۴.....	ه: عملی که برای آن اجاره شده بر اجیر واجب نباشد
۱۹۵.....	و: اجیر از عملش نفع نبرد
۱۹۶.....	ز: منفعت متعارف باشد
۱۹۶.....	ح: محل عقد قابل تسلیم باشد
۱۹۶.....	ط: شرایط اجرت

۱۲ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

- ی: شرایط ضمن عقد باطل و مبطل نباشد ۱۹۷
- ک: عیب مانع از استفاده عارض نشود ۱۹۷
- ل: شرایط اساسی تحقق صحت معامله ۱۹۸
۱۰. شرایط مورد اجاره ۱۹۸
- الف: قابل انتفاع بودن مورد اجاره با بقای عین ۱۹۸
- ب: منفعت مورد اجاره ملک موجر باشد ۱۹۹
- ج: مورد اجاره باید معلوم و معین باشد ۱۹۹
- د: قدرت بر تسلیم ۲۰۰
- ه: مشروع بودن منفعت ۲۰۰
۱۱. بررسی شرایط اجاره از دیدگاه فقه جعفری ۲۰۲
- الف کمال: شامل بلوغ و عقل و اختیار طرفین عقد ۲۰۲
- ب: برطرف شدن غرر ۲۰۲
- ج: این که عین مستاجر قابل استفاده در خصوص منفعت مورد اجاره باشد ۲۰۳
- د: این که موضوع اجاره از بین نرود ۲۰۳
- ه: منفعت مورد اجاره بایستی مملوک باشد ۲۰۹
- و: منفعت بایستی معلوم باشد ۲۱۱
- ز: منفعت بایستی مباح باشد ۲۱۲
- ح: منفعت بایستی مقدور التسلیم باشد ۲۱۲
- فصل سوم: صفات و آثار اجاره ۲۱۳
۱۲. لازم بودن عقد اجاره ۲۱۳
۱۳. اختیارات در عقد اجاره ۲۱۴
۱۴. حکم اجاره صحیح ۲۱۴
۱۵. اقسام اجاره ۲۱۴
۱۶. احکام اجاره اعیان ۲۱۴
۱۷. احکام اجاره منافع ۲۱۵
۱۸. تعمیرات عین مستاجر ۲۱۵
۱۹. بحث حقوقی ۲۱۵

فهرست مطالب □ ۱۳

۲۱۵.....	۲۰. احکام اجاره
۲۱۶.....	الف: تملیک منفعت و عوض
۲۱۶.....	ب: تکالیف موجر
۲۲۰.....	ج: وظایف مستاجر
۲۲۲.....	۱. موعد پرداخت اجاره
۲۲۲.....	۲. تاثیر تلف عین در عقد اجاره
۲۲۸.....	فصل چهارم: انتهای عقد اجاره
۲۳۲.....	۲۱. انتها عقد اجاره از دیدگاه مذاهب
۲۳۳.....	الف: قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۵۶
۲۳۶.....	ب: قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۶۲
۲۳۶.....	ج: قانون روابط موجر و مستاجر سال ۱۳۷۶
۲۳۹.....	مبحث پنجم: جعاله
۲۳۹.....	فصل اول: کلیات و مفاهیم
۲۳۹.....	۱. تعریف جعاله
۲۴۰.....	۲. مشروعیت جعاله
۲۴۲.....	۳. فقه جعفری
۲۴۲.....	۴. صیغه جعاله
۲۴۲.....	۵. شرایط جعاله از دیدگاه فقه جعفری
۲۴۴.....	۶. ماهیت حقوقی جعاله
۲۴۶.....	۷. قرارداد جعاله
۲۴۶.....	۸. جایز بودن عقد جعاله
۲۴۷.....	۹. بحث حقوقی معلوم بودن اجرت و عمل
۲۴۷.....	۱۰. وجوه اختلاف بین اجاره و جعاله
۲۴۸.....	فصل دوم: آثار و اوصاف جعاله
۲۴۸.....	۱۱. آثار و اوصاف جعاله از دیدگاه فقه جعفری
۲۴۹.....	۱۲. فسخ عامل

۱۴ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

۱۳. انجام کار بدون اطلاع از عقد جماله ۲۵۰
۱۴. استحقاق اجرت ۲۵۱
۱۵. عاملان متعدد ۲۵۱
۱۶. احکام جماله از دیدگاه فقه جعفری ۲۵۲
- مبحث ششم: شرکت ۲۵۵
- فصل اول: کلیات و مفاهیم ۲۵۵
۱. معنای لغوی شرکت ۲۵۵
۲. معنای اصطلاحی شرکت از دیدگاه مذاهب ۲۵۵
۳. مشروعیت شرکت از دیدگاه مذاهب ۲۵۶
۴. اقسام و احکام شرکت از دیدگاه جعفریه ۲۵۷
۵. بحث حقوقی ۲۵۹
۶. ویژگی‌های عقد شرکت ۲۶۰
- فصل دوم: اقسام شرکت ۲۶۰
۷. تقسیم شرکت به مدنی و تجاری و تشخیص آنها ۲۶۰
۸. اقسام شرکت تجاری ۲۶۱
۹. شرایط تحقق شرکت از دیدگاه مذاهب ۲۶۱
- الف: شرایط شرکت عقود ۲۶۱
- فصل سوم: احکام شرکت‌ها ۲۶۳
۱۰. احکام شرکت از دیدگاه مذاهب ۲۶۳
- الف: احکام شرکت عنان در اموال ۲۶۳
- ب: احکام خاص شرکت مفاوضه: ۲۶۵
۱. اقرار به دین ۲۶۵
۲. التزام به دیون تجارت ۲۶۶
۳. التزام به کفالت مالی ۲۶۶
۴. مطالبه حقوق عقد بیع و شرا ۲۶۶
۵. ضمان جنایت بر انسان و مهریه و نفقات منزل ۲۶۶

فهرست مطالب □ ۱۵

ج: احکام شرکت وجوه	۲۶۷
د: احکام شرکت اعمال	۲۶۷
۱۱. احکام شرکت‌ها در فقه جعفری	۲۶۸
الف: تقسیم اموال شرکت	۲۶۸
ب: سبب شرکت	۲۶۸
ج: اقسام شرکت	۲۶۹
۱. شرکت اعمال	۲۶۹
۲. شرکت وجوه	۲۶۹
۳. شرکت مفاوضه	۲۷۰
د: آیا در شرکت عنان بایستی نسبت سود و زیان برابر با سرمایه باشد یا اختلاف جایز است؟	۲۷۰
۱۲. تقسیم سود و زیان	۲۷۲
۱۳. تصرف در مال مشاع	۲۷۳
فصل چهارم: اوصاف عقد شرکت	۲۷۴
۱۴. اوصاف عقد شرکت از دیدگاه مذاهب	۲۷۴
الف: حکم لزوم شرکت	۲۷۴
ب: ید شریک امانی است	۲۷۴
ج: مبطلات عقد شرکت	۲۷۵
فصل پنجم: انحلال شرکت و تقسیم مال مشاع	۲۷۶
۱۵. انحلال شرکت و تقسیم مال مشاع از دیدگاه فقه جعفری و حقوق ایران	۲۷۶
۱۶. تقسیم اموال شرکت	۲۷۷
الف: تقسیم به تراضی	۲۷۷
ب: تقسیم به اجبار	۲۷۷
۱۷. مراحل تقسیم	۲۷۸
۱۸. تقسیم عین	۲۸۰
۱۹. تقسیم منافع	۲۸۱
۲۰. تقسیم طلب	۲۸۱

۱۶ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

۲۱. تقسیم سرقفلی ۲۸۲
۲۲. نحوه تعدیل سهام ۲۸۲
۲۳. تقسیم سهام و قرعه ۲۸۲
۲۴. افراز و فروش املاک مشاع ۲۸۳
۲۵. آثار تقسیم ۲۸۳
۲۶. وجود عیب در حصه شریک ۲۸۴
۲۷. وجود دین در ترکه تقسیم شده ۲۸۵
- مبحث هفتم: مضاربه ۲۸۷
- فصل اول: کلیات و مفاهیم ۲۸۷
۱. مضاربه در لغت از دیدگاه جمهور ۲۸۷
۲. فقه جعفری ۲۸۷
۳. بحث حقوقی ۲۸۸
۴. تعریف مضاربه از دیدگاه جمهور و فقه جعفری ۲۸۹
- فصل دوم: شرایط و احکام مضاربه ۲۹۱
۵. شرایط مضاربه از دیدگاه مذاهب ۲۹۱
۶. شرایط راس مال ۲۹۲
۷. شرایط سود ۲۹۳
۸. بحث حقوقی درباره شرایط سرمایه ۲۹۵
۹. کار عامل ۲۹۶
۱۰. سود ۲۹۶
۱۱. آیا عامل حق دارد مال را به مضاربه دهد؟ ۲۹۸
۱۲. حقوق عامل ۲۹۸
۱۳. زمان تعلق سود ۳۰۰
۱۴. نقص رأس مال ۳۰۰
۱۵. مبطلات مضاربه از دیدگاه مذاهب ۳۰۰
۱۶. انحلال مضاربه ۳۰۱

۱۷. آثار انحلال	۳۰۲
مبحث هشتم: صلح	۳۰۵
فصل اول: کلیات و مفاهیم	۳۰۵
گفتار اول: فقه جعفری	۳۰۵
مبحث اول مشروعیت عقد صلح	۳۰۵
مبحث دوم: استقلال عقد صلح	۳۰۶
مبحث سوم: صحت صلح در صورت اقرار یا انکار دعوی	۳۰۶
مبحث چهارم: لازم بودن عقد صلح	۳۰۷
مبحث پنجم: شرایط عقد صلح از منظر فقهای جعفری	۳۰۸
مبحث ششم: جریان معاطات در صلح	۳۰۸
مبحث هفتم: فساد صلح محلل حرام و محرم حلال	۳۰۹
مبحث هشتم: عقد صلح از دیدگاه فقهاء جعفری	۳۰۹
گفتار دوم: عقد صلح از دیدگاه مذاهب	۳۱۱
مبحث اول: تعریف صلح	۳۱۱
مبحث دوم: مشروعیت صلح	۳۱۱
مبحث سوم: انواع صلح	۳۱۲
مبحث چهارم: رکن صلح	۳۱۴
گفتار سوم: بحث حقوقی	۳۱۵
مبحث اول: آیا عقد صلح مستقل است یا تابع عقود دیگر است؟	۳۱۵
مبحث دوم: آیا در عقد صلح وجود عنصر تسالم ضروری است؟	۳۱۵
مبحث سوم: آیا ماده ده قانون مدنی صلح است؟	۳۱۷
مبحث چهارم: لازم بودن عقد صلح	۳۱۷
مبحث پنجم: آیا صلح از عقود معوض است؟	۳۱۸
فصل دوم: شروط صلح	۳۱۹
گفتار اول: شروط صلح از دیدگاه مذاهب	۳۱۹
الف: شروط صیغه	۳۱۹

۱۸ □ آیات الاحکام تطبیقی (حقوقی)

- ب: شروط مصالح ۳۱۹
- ج: شروط عوض در صلح ۳۲۰
- د: شروط محل عقد صلح ۳۲۱
- گفتار دوم: صلح بر عیب ۳۲۳
- گفتار سوم: صلح بین مدعی و اجنبی ۳۲۴
- گفتار چهارم: شرایط عقد صلح از دیدگاه فقه جعفری ۳۲۴
- فصل سوم: احکام صلح ۳۳۱
- گفتار اول: احکام صلح از دیدگاه مذاهب ۳۳۱
- گفتار دوم: مبطلات عقد صلح ۳۳۲
- گفتار سوم: بحث حقوقی: انعقاد صلح ۳۳۳
- گفتار چهارم: احکام صلح از دیدگاه فقه جعفری ۳۳۹
- فهرست منابع ۳۴۱